

5. Χωρίς ταυτότητα

Ο πολυμήχανος Οδυσσέας παίζει συχνά με την ταυτότητά του· άλλοτε την κρύβει και άλλοτε την αποκαλύπτει. Κατά τη διάρκεια του ταξιδιού τους, ο Οδυσσέας και οι σύντροφοί του βρέθηκαν σε μια σπηλιά του Κύκλωπα Πολύφημου, γιου του θεού της θάλασσας Ποσειδώνα. Εκεί έφαγαν μέρος από τα τρόφιμα που βρήκαν στη σπηλιά και περίμεναν την επιστροφή του Πολύφημου.

Οι Κύκλωπες περιγράφονται ως γιγάντιοι, τρομακτικοί νομάδες με ένα μόνο μάτι. Η χώρα τους παρουσιάζεται ως εξαιρετικά εύφορη: παρόλο που οι Κύκλωπες δεν ασχολούνταν με τη γεωργία ούτε με το κυνήγι, απολάμβαναν τη σοδειά και τους καρπούς που αφθονούσαν στη γη τους και έπιναν το γάλα των άγριων κατσικιών που περιπλανιόνταν στο νησί.

Στην *Οδύσσεια* οι Κύκλωπες παρουσιάζονται ως όντα χωρίς νόμους και πολιτισμό, το αντίθετο των ανθρώπων. Δεν ζουν σε κοινότητες και δεν διατηρούν κοινωνικούς θεσμούς που ήταν βασικοί στον ελληνικό πολιτισμό, όπως η συνέλευση ή τα δικαστήρια. Επίσης δεν ασχολούνται με την τέχνη ή τη γεωργία και δεν ταξιδεύουν στη θάλασσα — ένα από τα κεντρικά χαρακτηριστικά του ελληνικού πολιτισμού. Ο Κύκλωπας είναι τεράστιος στο μέγεθος, απομονωμένος και σκληρός. Οι Κύκλωπες ζούσαν ο καθένας στη σπηλιά του και όριζαν νόμους για τις γυναίκες και τα παιδιά τους όπως εκείνοι έκριναν. Ένα ίχνος ανθρώπινης πλευράς μπορεί ίσως να εντοπιστεί στη ζεστή τους σχέση με τα κοπάδια τους.

Οι Κύκλωπες επίσης δεν σέβονταν τους ελληνικούς νόμους της φιλοξενίας. Όταν ο Πολύφημος επέστρεψε στο σπίτι του και αντιλήφθηκε τους ανεπιθύμητους επισκέπτες που ζητούσαν βοήθεια σύμφωνα με το έθιμο, γλεύασε το αίτημά τους, περιφρονώντας τους θεούς, άρπαξε δύο από τους συντρόφους του Οδυσσέα και τους καταβρόχθισε. Το επόμενο πρωί ο Πολύφημος βγήκε να βοσκήσει τα κοπάδια του, αφού είχε φάει ακόμη δύο από αυτούς.

Όταν ο Πολύφημος επέστρεψε στη σπηλιά του, καταβρόχθισε άλλους δύο αιχμαλώτους. Ο Οδυσσέας του πρόσφερε κρασί, το οποίο ο Πολύφημος δέχτηκε με ευχαρίστηση, και άρχισαν να συνομιλούν. Ο Οδυσσέας του είπε ότι το όνομά του ήταν «Κανένας» (στα ελληνικά το όνομα μοιάζει με το Οδυσσέας).

Όταν ο Πολύφημος αποκοιμήθηκε, ο Οδυσσέας και οι σύντροφοί του πήραν τον πασσάλο από καμένο ξύλο που είχαν ετοιμάσει κατά την απουσία του και του τύφλωσαν το μοναδικό του μάτι.

Από τις κραυγές του ξύπνησαν οι άλλοι Κύκλωπες του νησιού και τον ρώτησαν ποιος του το έκανε. Εκείνος τους απάντησε: «Κανένας μου έβγαλε το μάτι», και συνέχισε να ουρλιάζει από τον πόνο. Εκείνοι, νομίζοντας πως είχε χάσει τα λογικά του, έφυγαν, κι έτσι δόθηκε η ευκαιρία στον Οδυσσέα και στους συντρόφους του να δραπετεύσουν από τη σπηλιά του Πολύφημου.

Ο ίδιος Κύκλωπας ήταν γιος του Ποσειδώνα, και ο Οδυσσέας, για άλλη μια φορά από αλαζονεία, φώναξε στον τυφλό Κύκλωπα από το πλοίο, αφού είχε εγκαταλείψει το νησί του: «Αν ποτέ σε ρωτήσουν ποιος άνθρωπος σου προκάλεσε το αποκρουστικό αυτό τραύμα στο μάτι, πες πως αυτός που σε τύφλωσε ήταν ο Οδυσσέας, γιος του Λαέρτη, από την Ιθάκη, ο καταστροφέας των πόλεων!

Ύστερα από αυτό, ο Κύκλωπας προσευχήθηκε στον πατέρα του να συνεχίσει να καταδιώκει τον Οδυσσέα.

Part II. Χωρίς ταυτότητα

Χωρίς ταυτότητα και όνομα υπάρχω
ανάμεσα σ' ανθρώπους σαν και μένα
με τα όνειρά μου τα μικρά κι απειλημένα
μ' ένα σταυρό πάνω στο χόμα υπογράφω

Το που θα πάω είναι το μόνο που θυμάμαι
μέσα στο πλήθος σε μια πόλη που δεν ξέρω
Τη μοναξιά της ύπαρξής μου μεταφέρω
από παγκάκι σε παγκάκι που κοιμάμαι

Κάποιος με έδειχνε και φώναζε εμένα
μα εγώ δε γύρισα καθόλου να κοιτάξω
γιατί στην πόλη αυτή δε γνώριζα κανένα
γιατί στην πόλη αυτή εγώ ήμουν ο Κανένας.

Το που θα πάω είναι το μόνο που θυμάμαι ...